



# FIETSBREVET GOUD



Vlaanderen  
is veiliger verkeer



VSV  
IEDEEN MEE  
VOOR VEILIG VERKEER

STAPPENPLAN  
HET GROTE FIETSEXAMEN  
VOOR DE DERDE GRAAD

# 1. Inleiding

## 1.1 Stapsgewijze aanpak leerlijn fietsen

Het Grote Fietsexamen is het sluitstuk van onze verticale leerlijn fietsen. Voor elke leeftijd hebben we aangepast educatief materiaal. Scholen die met deze leerlijn werken, hebben dus de ideale aanloop naar Het Grote Fietsexamen.

	kleuterschool	Oefenen voor het Loopfietsbrevet Afleggen van het parcours voor het Loopfietsbrevet	<b>Evenwicht</b>
	eerste leerjaar	Oefenen voor Fietsbrevet Brons	<b>Stuurvaardigheid</b>
	tweede leerjaar	Afleggen van het parcours voor het Fietsbrevet Brons	
	derde leerjaar	Oefenen voor Fietsbrevet Zilver	<b>Verkeersvaardigheid</b>
	vierde leerjaar	Afleggen van het parcours voor het Fietsbrevet Zilver	
✓	vijfde leerjaar	Oefenen voor Het Grote Fietsexamen	<b>Fietsvaardigheid</b>
✓	zesde leerjaar	Afleggen van Het Grote Fietsexamen	

**TIP:** Je kan ook leerlingen van het vijfde leerjaar Het Grote Fietsexamen al laten afleggen als je denkt dat ze er klaar voor zijn. Dan heb je nog de mogelijkheid om een herkansing te organiseren in het zesde leerjaar voor leerlingen die niet geslaagd zijn in het vijfde.

*In de rode kaders vind je tips voor leerlingen uit het buitengewoon onderwijs.*

Tijdens het trainen van de vaardigheden zal je misschien merken dat bepaalde leerlingen nog niet voldoende hun evenwicht kunnen houden of nog niet voldoende stuur- of verkeersvaardig zijn. In het Fietsbrevet Brons en Fietsbrevet Zilver vind je verschillende leuke spelletjes om die vaardigheden te oefenen.

Je kan de fietsbrevetten bestellen op [verkeeropschool.be](http://verkeeropschool.be) of ze daar gratis downloaden.

## 1.2 Stapsgewijze aanpak Het Grote Fietsexamen

Het behalen van het Fietsbrevet Goud met je leerlingen verloopt in verschillende stappen:

### Stap 1: bereid je voor

- Lees deze handleiding goed door.
- Breng je collega's/directie op de hoogte en prik een datum. Deze datum gaf je al in op de website bij je inschrijving. Wil je de datum nog wijzigen? Stuur dan een mail naar [fietsexamen@vsv.be](mailto:fietsexamen@vsv.be).
- Breng de ouders op de hoogte en geef de flyer mee uit het pakket.
- Organiseer een fietscontrole. Gebruik hiervoor de fietscontrolekaarten uit het pakket.
- Doe met je leerlingen de voorbereidende quiz in de klas om na te gaan hoe vertrouwd je leerlingen al zijn met de wegcode. Deze quiz kan je downloaden op [hetgrotefietsexamen.be](http://hetgrotefietsexamen.be).

### Stap 2: vaardigheden trainen

- Oefen met je leerlingen de volgende vaardigheden in:

1. Rechts op de rijbaan fietsen
2. Rechts afslaan
3. Links afslaan (zonder voorsorteren)
4. Langs een hindernis fietsen
5. Voorrang verlenen



### Stap 3: afnemen van de eindtest van het Fietsbrevet Goud

- Bewegwijzer het parcours en beman de controleposten.
  - TIP:** Vraag je gemeentebestuur om permanente bewegwijzering te plaatsen. Op die manier kunnen ook ouders het hele jaar door oefenen met hun kinderen.
- Beoordeel de leerlingen aan de hand van de controlefiche.

## 1.3 Eindtermen

Inhoudelijk en methodologisch sluiten de vaardigheden van Het Grote Fietsexamen aan bij de volgende eindtermen verkeers- en mobiliteitseducatie voor het lager onderwijs:

### Mens en maatschappij - Verkeer en mobiliteit

#### De leerlingen

- 4.14 kunnen de gevaarlijke verkeerssituaties in de ruimere schoolomgeving lokaliseren.
- 4.15 De leerlingen beschikken over voldoende reactiesnelheid, evenwichtsbehoud en gevoel voor coördinatie en ze kennen de verkeersregels voor fietsers en voetgangers, om zich zelfstandig en veilig te kunnen verplaatsen langs een voor hen vertrouwde route.
- 4.16 De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid rekening te houden met andere weggebruikers.

## 1.4 Fietscontrole

De fiets zelf is een cruciaal onderdeel van het fietsexamen. Elke leerling moet met een veilige fiets rijden. In het pakket vind je 30 fietscontrolekaarten die je kan gebruiken tijdens de fietscontrole. Geef nadien de controlekaarten mee met de kinderen zodat de ouders de fiets van hun kind in orde kunnen brengen.

**TIP:** Bestel ook nog het gratis Pakket Fietscontrole op [verkeersschool.be](http://verkeersschool.be). Hierin vind je naast extra fietscontrolekaarten ook heel wat leuk materiaal om er een les over te geven.

**TIP:** Verkeersouders kunnen een grote hulp zijn bij de fietscontrole en het fietsexamen. Meer info? [verkeersouders.be](http://verkeersouders.be)



# 2. Vaardigheden trainen

De vaardigheden oefen je altijd eerst in een beschermde omgeving (speelplaats of turnzaal) en pas daarna in het echte verkeer.

- **Hanteer bij het oefenparcours in de beschermde omgeving realistische afmetingen** (bv. een wegbreedte van  $\pm 4$  meter).
- Besteed extra aandacht aan een aantal visuele elementen die de opstelling realistischer maken. Dit kan je doen door kleuren te gebruiken, extra kegels of door extra elementen toe te voegen, zoals een zebepad, een stippellijn als midden van de rijbaan, ... enzovoort. Zo ervaren de leerlingen het meer als echte verkeerssituaties.
- Focus tijdens het oefenen in de beschermde omgeving goed op de deelvaardigheden zodat ze ingeprent zijn voor je naar het echte verkeer gaat.
- In het echte verkeer train je best eerst in een rustige buurt met plaatselijk verkeer (bv. in een doodlopende straat).

**TIP:** Je kan de praktijkoefeningen starten met het eindparcours van het Fietsbrevet Zilver. Zo kan je zien of de leerlingen de vaardigheden bezitten om aan het Fietsbrevet Goud te beginnen of dat je ze best eerst nog enkele voorbereidende oefeningen laat doen.



# 3. Het fietsexamen afleggen

## 3.1 Voorbereiding

### Stap 1: zoek extra begeleiding

- Vraag hulp aan collega's, politie en verkeersouders. Zij kunnen helpen op de speelplaats bij de wachtende leerlingen of een controlepost bemannen.
- Samenwerking met de lokale politie is een belangrijke succesfactor. De politie kan helpen het parcours uit te stippelen, een controlepost te bemannen of een oogje in het zeil te houden. Door samen te werken met de lokale politie toon je als school ook meteen dat je er alles aan doet om het fietsexamen zo veilig mogelijk te laten verlopen.
- Ook bij steden en gemeenten kan je soms terecht voor hulp bij het fietsexamen. Vraag zeker na of jouw gemeente iets te bieden heeft. Misschien wel een centraal parcours voor verschillende scholen tegelijk?

Betrek ook de kinesitherapeut en/of orthopedagoog bij het fietsexamen. Zij kunnen je helpen bij het bepalen of de leerling in staat is om zelfstandig de vaardigheden te trainen en de test af te leggen. Of om te oordelen of de leerling extra begeleiding nodig heeft.

### Stap 2: stippel de route uit en plaats bewegwijzering

Hou rekening met de volgende zaken:

- De start en aankomst van de route zijn bij voorkeur op school. Zo garandeer je de wachtende leerlingen een veilige omgeving.
- Kies een omgeving die voor hen relevant is, dus geen doodlopende straat of wijk.
- Kijk goed of de vijf vaardigheden waarop ze beoordeeld worden, voorkomen op de route.
- Een traject van 3 tot 5 kilometer volstaat meestal.
- Het is ideaal om de bewegwijzering een week voor het fietsexamen al te plaatsen. Zo kunnen de ouders met hun kind de route al eens oefenen (op de website kan je wegwijzers downloaden). Bezorg de route ook op papier aan de ouders, zo kunnen zij oefenen met de kinderen.

**TIP:** Is er in de schoolomgeving een verkeerslicht, een fietsoversteekplaats, een rotonde of een spooroverweg, neem die dan zeker op als extra vaardigheid in het fietsexamen. Op de website [hetgrotefietsexamen.be](http://hetgrotefietsexamen.be) vind je bijkomende oefeningen en controlefiches.

### Stap 3: informeer je leerlingen over Het Grote Fietsexamen

Organiseer een klassikaal moment waarbij je samen met de leerlingen het fietsexamen overloopt.

- Gebruik hiervoor de klasposter die je kan terugvinden in het pakket.
- Dankzij het introductiefilmpje op [hetgrotefietsexamen.be](http://hetgrotefietsexamen.be) kunnen de leerlingen zich een beeld vormen van wat er van hen verwacht wordt. Het doel van het fietsexamen is om te testen of leerlingen bekwaam zijn om individueel als fietser deel te nemen aan het verkeer. Zorg ervoor dat het doel duidelijk is voor de leerlingen.
- Maak de volgende afspraken met de leerlingen:
  - Zowel tijdens het trainen als tijdens het fietsexamen draag je steeds een fluohesje en een fietshelm.
  - Je mag tijdens het examen niemand voorbijsteken. Kom je te dicht in de buurt van de leerling die voor jou vertrokken is, vertraag dan.
  - Je wordt tijdens het examen niet alleen beoordeeld op de vaardigheden, maar ook op je algemeen verkeersgedrag. Breng jezelf en anderen dus nooit in gevaar!



## 3.2 De dag van Het Grote Fietsexamen

De dag van het examen heb je wat **helpers** nodig om de controleposten te bemannen. Bij voorkeur zijn dit (verkeers)ouders, leerkrachten en politie.

Aan elke geteste vaardigheid moet een controleur staan. Elke controleur krijgt een **controlefiche** waarop hij alle leerlingen van één klas voor deze vaardigheid kan beoordelen. Dit doet hij door een kruisje te zetten op de controlefiche wanneer er een fout gemaakt wordt. De controlefiches kan je downloaden op onze website [hetgrotefietsexamen.be](http://hetgrotefietsexamen.be).

Om de controle snel en objectief te laten verlopen, dragen de leerlingen een **fluohesje met een rug- of buiknummer**. Op onze website kan je de nummers downloaden, printen en aan het fluohesje of op de voorkant van de fiets hangen. De nummers van de leerlingen moeten dus overeenkomen met de nummers op de controlefiche. Om het voor de controleurs makkelijk te maken, laat je de leerlingen in volgorde vertrekken met een **tussentijd van 2 minuten**.

Op de dag van het examen geef je de controleurs een  **korte briefing**. In een map geef je ze alle informatie en **materiaal** mee:

- een plattegrond met de exacte locatie van hun controleplaats;
- de controlefiche;
- een klembord;
- schrijfgierief;
- een telefoon/noodnummer;
- een fluohesje.

**TIP:** Je kan extra genummerde stickers om op de fluohesjes te kleven kiezen als beloning bij onze Medailles Verkeer op School. Meer info? [verkeeropschool.be](http://verkeeropschool.be)

Hou ook rekening met het weer en denk aan beschutting tegen regen en zon, een drankje, enzovoort.

**TIP:** Je kan ook zelf achter 1 of 2 leerlingen fietsen die het examen afleggen. Op deze manier heb je geen controleurs nodig.

Leerlingen die het fietsparcours **onder nauw toezicht** afleggen, hebben een begeleider nodig die meefietst.

Informeer de begeleiders over hun taak:

- Welke leerling gaan ze begeleiden?
- Waarop letten ze bij de controle van de vaardigheden? Ze hoeven de controlefiche niet tijdens de rit in te vullen. Ze doen dit vlak na het beëindigen van de test.
- Wanneer moeten ze ingrijpen?

Doe net voor het examen nog een laatste **controletocht**. Je kijkt na of alle controleurs ter plaatse zijn, op de juiste plaats staan en of er geen bewegwijzering ontbreekt.

Nu ben je helemaal klaar om te starten met Het Grote Fietsexamen!

## 3.3 Beoordeling en resultaten

De beoordeling laat je bij voorkeur onmiddellijk na het examen volgen. Zit samen met alle helpers. Leg de verschillende controlefiches samen, bespreek ze en beslis samen over het eindresultaat.

Er zijn twee voorwaarden waaraan de leerlingen moeten voldoen om te slagen:

1. Leerlingen moeten **vijf op vijf** behalen op **de vaardigheden** om te slagen voor Het Grote Fietsexamen. Een vaardigheid bestaat uit meerdere deelvaardigheden. Het zou kunnen dat de leerling tijdens een deelvaardigheid iets vergeet of niet helemaal correct uitvoert. In dat geval kan hij toch nog slagen voor de hele vaardigheid.
2. Het **algemeen verkeersgedrag** van de leerlingen moet in orde zijn om te kunnen slagen. Wie zichzelf of anderen niet in gevaar heeft gebracht, slaagt voor de globale fietsvaardigheid.



Een aantal voorbeelden:

- *Geslaagd*: Een leerling vergeet zijn arm uit te steken bij het rechts afslaan. De andere deelvaardigheden voert hij wel correct uit en hij heeft niemand in gevaar gebracht. Dan kan je er voor kiezen om de leerling toch te laten slagen.
- *Niet geslaagd*: Een leerling slaagt voor alle vaardigheden, maar heeft zichzelf en/of anderen in gevaar gebracht door bijvoorbeeld zonder handen te fietsen. Hij zal dan niet slagen omwille van zijn algemeen verkeersgedrag.

Als je extra vaardigheden test, bepaal dan zelf hoe zwaar ze doorwegen bij de eindbeoordeling. We willen je vooral meegeven om correct te zijn in de beoordeling en de **lat niet te laag** te leggen. Een leerling laten slagen voor Het Grote Fietsexamen terwijl hij eigenlijk niet klaar is om het verkeer zelfstandig te trotseren, is een verkeerd signaal geven aan het kind en de ouders.

Het Grote Fietsexamen is zo opgesteld dat ieder kind beloond wordt voor zijn inspanning, geslaagd of niet geslaagd. Daarom krijgt elke leerling **een brevet** en een bijhorende **reflecterende sticker** om bijvoorbeeld op hun fiets te kleven.

Op het brevet kan je per leerling opmerkingen schrijven. Geef zeker per leerling aan welke vaardigheden nog bijzondere aandacht verdienen.

Je deelt deze fietsbrevetten en stickers best zo snel mogelijk uit na het afnemen van het examen. Zo weten de leerlingen nog goed wat de verschillende vaardigheden precies waren en kunnen ze nog terugblikken op hun prestatie.

Het is ook heel prettig voor de leerlingen als je hier een plechtig momentje van maakt samen met bijvoorbeeld de directie.

Via een huistaak kan je de leerlingen hun eigen prestatie tijdens het fietsexamen laten evalueren. Je geeft die taak mee na Het Grote Fietsexamen en voor het uitdelen van de brevetten. De huistaak kan je downloaden op [hetgrotefietsexamen.be](http://hetgrotefietsexamen.be).



Voor het buitengewoon onderwijs hebben wij een apart Fietsbrevet Goud voorzien dat je de mogelijkheid geeft om de mate van hulp afzonderlijk te bepalen voor elke leerling.

De kolom 'geslaagd met hulp' wordt gebruikt voor leerlingen die het parcours onder begeleiding hebben afgelegd.

Wegens een motorische beperking maken sommige leerlingen gebruik van een aangepaste fiets, bijvoorbeeld een driewieler. We beschouwen hen niet als een aparte categorie bij het uitreiken van het brevet.

**FIETSBREVET GOUD**

Naam: \_\_\_\_\_  
 School: \_\_\_\_\_  
 Klas: \_\_\_\_\_

Vaardigheden:	Geslaagd	Geslaagd met hulp	Nog verder oefenen
Rechts op de rijbaan fietsen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Rechts afslaan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Links afslaan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Langs een hindernis fietsen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Voorrang verliezen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Veilig algemeen verkeersgedrag	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Opmerkingen: \_\_\_\_\_

**Eindbeoordeling** **Handtekening:** \_\_\_\_\_

geslaagd  geslaagd met hulp  nog verder oefenen

nog verder oefenen

